Ми висвітлимо ваші професійні здобутки
№ 4(26)
2026
ISSN 3041-1254 Online
Успіхи і досягнення у науці

УДК 330.341.1:004(477)

https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4(26)-1105-1118

Волохова Інна Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків, https://orcid.org/0000-0003-0163-7727

Волохов Володимир Анатолійович кандидат економічних наук, доцент, Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків, https://orcid.org/0000-0003-0110-818X

Куделя Вікторія Іванівна кандидат економічних наук, доцент, Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків, https://orcid.org/0000-0002-0331-0018

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ

Анотація. Роль цифрових технологій у системі забезпечення конкурентоспроможності держави в умовах глобальних трансформацій та становлення цифрової економіки є визначальною, оскільки саме вони формують основу для підвищення ефективності економічних процесів, розвитку інновацій та інтеграції у світовий економічний простір. У статті обґрунтовано, що цифровізація виступає ключовим чинником економічного зростання, інноваційного розвитку та підвищення ефективності функціонування національної економіки як у коротко-, так і в довгостроковій перспективі. Визначено, що впровадження таких технологій, як штучний інтелект, великі дані, блокчейн та інтернет речей, сприяє оптимізації бізнес-процесів, розвитку цифрових платформ, удосконаленню державного управління та формуванню стійких конкурентних переваг.

Проаналізовано сучасний стан цифровізації економіки України та виявлено основні проблеми і стримуючі фактори, зокрема недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури, недосконалість нормативно-правового забезпечення, обмеженість фінансових ресурсів, дефіцит кваліфікованих кадрів, а також зростання кіберзагроз і цифрової нерівності. Особливу увагу приділено необхідності формування комплексного та системного підходу до оцінювання впливу цифрових технологій на конкурентоспроможність держави, а також удосконаленню механізмів їх інтеграції у систему державного управління та стратегічного планування розвитку економіки.

Встановлено, що цифрові технології мають значний мультиплікативний ефект, впливаючи на продуктивність праці, інноваційність, інвестиційну приваб-

ливість та інтеграцію національної економіки у глобальний економічний простір. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності цифрової трансформації, серед яких розвиток цифрової інфраструктури, стимулювання інноваційної діяльності, підвищення рівня цифрових компетенцій, підтримка цифрового підприємництва та забезпечення кібербезпеки. Доведено, що ефективне використання цифрових технологій є стратегічною передумовою забезпечення сталого розвитку, підвищення економічної стійкості та зміцнення конкурентоспроможності держави у глобальному середовищі.

Ключові слова: цифрові технології, цифровізація, держава, конкурентоспроможність, управління, інновації.

Volokhova Inna Volodymyrivna PhD in Economics, Associate Professor, Ukrainian State University of Railway Transport, Kharkiv, https://orcid.org/0000-0003-0163-7727

Volokhov Volodymyr Anatoliiovych PhD in Economics, Associate Professor, Ukrainian State University of Railway Transport, Kharkiv, https://orcid.org/0000-0003-0110-818X

Kudelia Viktoriia Ivanivna PhD in Economics, Associate Professor, Ukrainian State University of Railway Transport, Kharkiv, https://orcid.org/0000-0002-0331-0018

DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE SYSTEM OF ENSURING STATE COMPETITIVENESS

Abstract. The role of digital technologies in ensuring state competitiveness under conditions of global transformations and the development of the digital economy is decisive, as they form the foundation for improving the efficiency of economic processes, fostering innovation, and integrating into the global economic space. The article substantiates that digitalization acts as a key driver of economic growth, innovative development, and the enhancement of the efficiency of the national economy in both short- and long-term perspectives. It is determined that the implementation of such technologies as artificial intelligence, big data, blockchain, and the Internet of Things contributes to the optimization of business processes, the development of digital platforms, the improvement of public administration, and the formation of sustainable competitive advantages.

The current state of digitalization of Ukraine's economy is analyzed, and the main problems and constraining factors are identified, including the insufficient development of digital infrastructure, imperfections in the regulatory and legal framework, limited financial resources, a shortage of qualified personnel, as well as

increasing cybersecurity threats and digital inequality. Particular attention is paid to the need for developing a comprehensive and systemic approach to assessing the impact of digital technologies on state competitiveness and improving mechanisms for their effective integration into public administration and strategic economic planning.

It is established that digital technologies have a significant multiplicative effect, influencing labor productivity, innovation capacity, investment attractiveness, and the integration of the national economy into the global economic system. The directions for increasing the efficiency of digital transformation are substantiated, including the development of digital infrastructure, stimulation of innovation activity, enhancement of digital competencies, support for digital entrepreneurship, and ensuring cybersecurity. It is proven that the effective use of digital technologies is a strategic prerequisite for ensuring sustainable development, strengthening economic resilience, and enhancing state competitiveness in the global environment.

Keywords: digital technologies, digitalization, state, competitiveness, management, innovation.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку світової економіки цифрові технології стають одним із ключових чинників підвищення ефективності економічної діяльності та формування конкурентоспроможності держави. Активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток цифрової інфраструктури, електронної комерції, інноваційних платформ і цифрових сервісів сприяють модернізації економіки, підвищенню продуктивності праці та створенню нових можливостей для розвитку бізнесу.

Для України цифровізація економіки є важливою умовою інтеграції у світовий економічний простір, підвищення ефективності державного управління та стимулювання інноваційного розвитку. Водночас процес цифрової трансформації супроводжується низкою проблем, зокрема недостатнім рівнем розвитку цифрової інфраструктури, нерівномірністю впровадження цифрових технологій у різних секторах економіки, а також потребою у підвищенні рівня цифрових компетентностей населення.

У зв’язку з цим особливої актуальності набуває дослідження ролі цифрових технологій у формуванні конкурентоспроможної економіки України та визначення перспектив їх подальшого розвитку, що має важливе значення як для наукових досліджень, так і для практики державного управління та розвитку бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика цифровізації економіки та її впливу на конкурентоспроможність держави є предметом активних наукових досліджень як у зарубіжній, так і у вітчизняній науці. Значний внесок у формування теоретичних засад цифрової економіки зробили такі вчені, як Дон Тапскотт [1], який обґрунтував концепцію цифрової економіки

ISSN 3041-1254 Online

як нової моделі господарювання, та Ніколас Негропонте [2], який одним із перших визначив роль інформаційних технологій у трансформації суспільства.

Питання впливу цифрових технологій на економічне зростання та конкурентоспроможність держав розглядаються у працях Еріка Бріньолфссона та Ендрю Макафі [3], які досліджували взаємозв'язок між цифровізацією, продуктивністю праці та інноваційним розвитком економіки. Їхні дослідження доводять, що цифрові технології виступають ключовим драйвером підвищення ефективності виробництва та формування нових конкурентних переваг.

Серед міжнародних організацій вагомий внесок у дослідження цифрової трансформації економіки здійснюють Світовий банк [4] та Організація економічного співробітництва та розвитку [5], у звітах яких аналізуються тенденції розвитку цифрової економіки, оцінюється рівень цифрової зрілості країн та визначаються ключові чинники їх конкурентоспроможності.

В українській науковій думці питання цифровізації економіки та її впливу на розвиток держави досліджуються такими вченими, як Георгій Андрощук[6], Олександр Гриценко [7], Валерій Геєць [8] та інші. У їхніх працях розглядаються проблеми розвитку цифрової інфраструктури, інституційного забезпечення цифровізації, а також питання інтеграції України у світовий цифровий простір.

Окрему увагу дослідники приділяють питанням цифрової трансформації окремих галузей економіки, зокрема транспорту та логістики, де впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню ефективності управління перевезеннями, оптимізації логістичних процесів та розвитку мультимодальних транспортних систем.

Водночас, незважаючи на значну кількість наукових праць, залишаються недостатньо дослідженими питання комплексного впливу цифрових технологій на формування конкурентоспроможності економіки держави, зокрема в умовах трансформаційних змін та сучасних глобальних викликів. Потребують подальшого наукового обґрунтування механізми інтеграції цифрових технологій у систему державного управління, а також оцінка їх впливу на стійкість та адаптивність національної економіки.

Попри вагомий науковий внесок у дослідження процесів цифровізації економіки та її впливу на конкурентоспроможність держави, низка ключових аспектів цієї проблематики залишається недостатньо вивченою й потребує подальшого теоретичного та практичного обґрунтування.

По-перше, відсутній комплексний підхід до оцінювання впливу цифрових технологій на конкурентоспроможність економіки держави. Існуючі методики, як правило, зосереджені на окремих показниках (рівень цифровізації, індекси інноваційності, продуктивність), однак не забезпечують системного врахування взаємозв'язків між цифровими трансформаціями та макроекономічними результатами.

По-друге, недостатньо розробленими залишаються механізми інтеграції цифрових технологій у систему державного управління та стратегічного планування розвитку економіки. Зокрема, потребують уточнення інструменти державної політики, спрямовані на стимулювання цифрових інновацій, розвиток цифрової інфраструктури та підтримку бізнесу в умовах цифрової трансформації.

По-третє, обмежено досліджено питання формування та розвитку цифрових компетенцій людського капіталу як ключового чинника конкурентоспроможності. Відсутність системних підходів до підготовки кадрів для цифрової економіки знижує ефективність впровадження сучасних технологій.

По-четверте, недостатньо уваги приділяється оцінці ризиків цифровізації, зокрема кіберзагрозам, цифровій нерівності та залежності від глобальних технологічних платформ, що можуть негативно впливати на економічну безпеку держави.

По-п’яте, потребує поглибленого дослідження галузевий аспект цифровізації, зокрема у транспортній та логістичній сферах, де впровадження цифрових технологій має значний потенціал для підвищення ефективності, але супроводжується інституційними та організаційними бар’єрами.

Таким чином, наукова проблема полягає у необхідності формування цілісного теоретико-методичного підходу до використання цифрових технологій як інструменту підвищення конкурентоспроможності економіки держави, що враховує сучасні виклики та забезпечує ефективну реалізацію цифрової трансформації на національному рівні.

Метою статті є обґрунтування ролі цифрових технологій у формуванні конкурентоспроможної економіки держави, визначення ключових напрямів їх впливу на соціально-економічний розвиток, а також розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності цифрової трансформації національної економіки.

Для досягнення поставленої мети у статті визначено такі завдання:

–розкрити сутність та основні характеристики цифрової економіки;

–дослідити вплив цифрових технологій на рівень конкурентоспроможності держави;

–проаналізувати сучасний стан цифровізації економіки України;

–виявити основні проблеми та обмеження цифрової трансформації;

–обґрунтувати напрями підвищення ефективності використання цифрових технологій у різних секторах економіки;

–розробити практичні рекомендації щодо формування конкурентних переваг на основі цифровізації.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах цифрова трансформація виступає одним із ключових факторів формування конкурентоспроможної економіки держави. Цифрові технології змінюють традиційні підходи до ведення

ISSN 3041-1254 Online

бізнесу, управління ресурсами та організації виробничих процесів, формуючи нові економічні моделі, засновані на даних, інноваціях та швидкості прийняття рішень.

Цифрова економіка характеризується широким використанням інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують інтеграцію всіх учасників економічних процесів у єдиний цифровий простір. Запровадження таких цифрових технологій, як штучний інтелект, великі дані, блокчейн та інтернет речей, забезпечує зростання ефективності виробничих процесів, удосконалення бізнес-процесів і формування нових конкурентних переваг.

Визначені завдання дослідження випливають із поставленої мети та спрямовані на комплексне вивчення ролі цифрових технологій у формуванні конкурентоспроможної економіки держави. Для забезпечення логічної узгодженості дослідження та систематизації взаємозв'язку між поставленими завданнями, використаними методами та отриманими результатами доцільно узагальнити їх у таблиці 1. Такий підхід дозволяє наочно відобразити інструментарій дослідження та обґрунтувати вибір методів відповідно до поставлених наукових завдань.

Таблиця 1

Відповідність завдань дослідження, методів їх реалізації та очікуваних результатів

Завдання дослідження	Методи дослідження	Очікуваний результат
Розкрити сутність та основні характеристики цифрової економіки	Теоретичне узагальнення, систематизація, системний підхід	Визначено сутність, структуру та ключові характеристики цифрової економіки
Дослідити вплив цифрових технологій на конкурентоспроможність держави	Економіко-статистичний аналіз, кореляційний та факторний аналіз	Встановлено взаємозв'язок між рівнем цифровізації та конкурентоспроможністю
Проаналізувати сучасний стан цифровізації економіки України	Порівняльний аналіз, аналіз статистичних даних, узагальнення	Оцінено рівень цифрового розвитку України та визначено його особливості
Виявити проблеми та обмеження цифрової трансформації	SWOT-аналіз, експертні оцінки	Ідентифіковано ключові бар'єри та ризики цифровізації
Обґрунтувати напрями підвищення ефективності використання цифрових технологій	Системний підхід, сценарний аналіз, галузевий аналіз	Визначено стратегічні напрями цифрового розвитку економіки
Розробити практичні рекомендації щодо формування конкурентних переваг	Узагальнення результатів, прикладний аналіз	Сформовано рекомендації для держави та бізнесу щодо цифровізації

Джерело: розроблено авторами

На сьогодні цифрова трансформація економіки України відбувається під впливом як стимулюючих, так і стримуючих факторів, що визначають темпи та ефективність впровадження цифрових технологій. Незважаючи на активізацію державної політики у сфері цифровізації, зокрема розвиток електронного урядування та цифрових сервісів, існує низка суттєвих обмежень, які гальмують формування конкурентоспроможної цифрової економіки.

Одним із ключових стримуючих чинників є недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури. У ряді регіонів України, особливо сільських територіях та прифронтових зонах, зберігається обмежений доступ до високошвидкісного інтернету та сучасних телекомунікаційних мереж. Це суттєво ускладнює інтеграцію економічних суб'єктів у цифровий простір і знижує ефективність використання цифрових технологій.

Вагомим бар'єром залишається також недосконаліть інституційно-правового забезпечення цифровізації. Наявні нормативні акти не завжди відповідають сучасним викликам цифрової економіки, що створює правову невизначеність та стримує інвестиційну активність у сфері інновацій. Крім того, процедурні складнощі та бюрократичні перепони ускладнюють впровадження цифрових рішень на рівні бізнесу та державного управління.

Суттєвим фактором є обмеженість фінансових ресурсів. В умовах економічної нестабільності та воєнного стану значна частина інвестицій спрямовується на забезпечення базових потреб функціонування економіки та обороноздатності, що зменшує можливості фінансування цифрових проєктів. Особливо гостро ця проблема проявляється для малих і середніх підприємств, які не мають достатнього доступу до інвестиційних ресурсів.

Окрему увагу слід приділити кадровому забезпеченню цифрової трансформації. В Україні спостерігається дефіцит висококваліфікованих фахівців у сфері цифрових технологій, що посилюється процесами трудової міграції. Водночас рівень цифрових компетенцій населення залишається нерівномірним, що обмежує можливості широкого впровадження цифрових інструментів у різних секторах економіки.

Значним викликом є також зростання кіберзагроз та ризиків інформаційної безпеки. В умовах гібридних загроз та активного використання цифрових платформ підвищується вразливість інформаційних систем, що вимагає посилення заходів кіберзахисту та формування ефективної системи кібербезпеки на національному рівні.

Додатковим стримуючим фактором виступає нерівномірність цифрового розвитку регіонів і галузей економіки, що формує цифровий розрив і знижує загальну ефективність цифровізації. Водночас частина підприємств демонструє організаційну інертність та недостатню готовність до впровадження інновацій, що обумовлено як фінансовими ризиками, так і відсутністю стратегічного бачення цифрової трансформації.

ISSN 3041-1254 Online

Таким чином, подолання зазначених стримуючих факторів потребує комплексного підходу, що передбачає розвиток цифрової інфраструктури, удосконалення нормативно-правового середовища, стимулювання інвестицій, підвищення рівня цифрової грамотності та забезпечення кібербезпеки. Реалізація цих заходів є необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності України в умовах глобальної цифрової економіки.

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки важливого значення набуває дослідження взаємозв'язку між цифровими технологіями, інфраструктурою та механізмами державного регулювання. Для більш ґрунтовного розуміння цих процесів доцільно представити структурно-логічну модель формування цифрової економіки. На рисунку 1 представлено поетапну модель розвитку цифрової економіки та механізмів її державного регулювання, відображено взаємодію ключових елементів цифрової економіки та роль державного регулювання у забезпеченні її ефективного функціонування.

Базовим елементом виступає цифрова інфраструктура, яка створює технічні передумови для функціонування цифрового середовища.

Наступним рівнем є дані та технології, що формують основу для обробки інформації та впровадження інноваційних рішень. На їх основі розвиваються цифрові платформи, які забезпечують взаємодію між суб'єктами економіки та виступають ключовим інструментом цифровізації бізнесу.

Одним із ключових напрямів впливу цифрових технологій є підвищення продуктивності праці. Автоматизація та цифровізація виробничих процесів дозволяють скоротити витрати часу та ресурсів, підвищити точність виконання операцій та зменшити людський фактор. Це, у свою чергу, сприяє зростанню економічної ефективності та конкурентоспроможності підприємств.

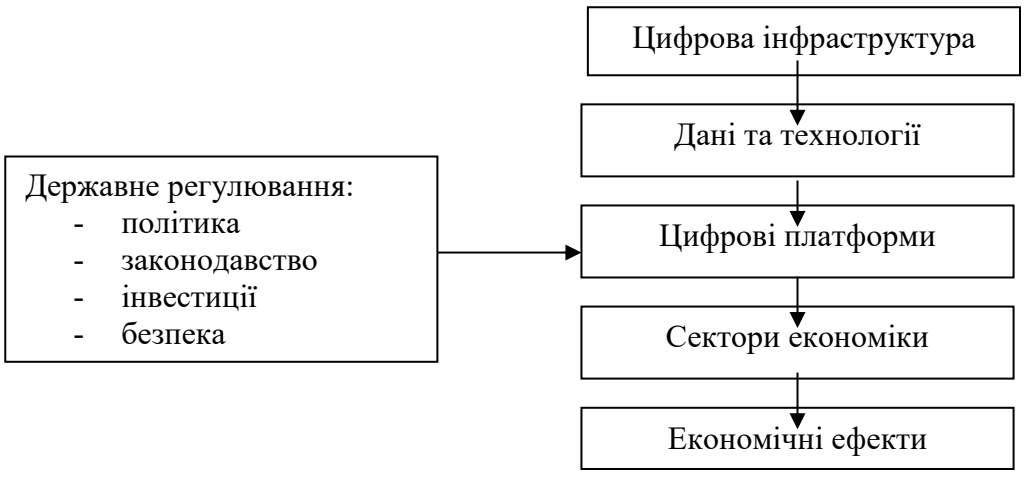

Рис. 1. Структурно-логічна модель формування цифрової економіки та механізмів її державного регулювання

Джерело: розроблено авторами

Важливим аспектом є розвиток цифрових платформ, які забезпечують взаємодію між виробниками, споживачами та державою. Електронна комерція, цифрові маркетплейси та онлайн-сервіси відкривають нові можливості для виходу на міжнародні ринки, що є особливо актуальним для малих і середніх підприємств.

Подальший вплив цифрових платформ поширюється на сектори економіки, сприяючи їх модернізації, підвищенню ефективності та інтеграції у цифровий простір. Завершальним етапом є формування економічних ефектів, серед яких зростання продуктивності, інноваційності, конкурентоспроможності та загального економічного розвитку.

Окрему роль у представленій моделі відіграє державне регулювання, яке охоплює податкову політику, законодавче забезпечення, інвестиційну підтримку та питання безпеки. Воно впливає насамперед на розвиток цифрових платформ, забезпечуючи сприятливі умови для функціонування цифрової економіки та мінімізацію ризиків.

Таким чином, рисунок ілюструє комплексну взаємодію технологічних, економічних і регуляторних складових, що визначають формування конкурентоспроможної цифрової економіки.

Цифрові технології також відіграють значну роль у підвищенні ефективності державного управління. Впровадження електронного урядування забезпечує прозорість діяльності органів влади, зменшує корупційні ризики та підвищує якість надання адміністративних послуг. Це створює сприятливе середовище для розвитку бізнесу та залучення інвестицій.

В Україні процес цифровізації економіки набуває активного розвитку, що пов’язано з впровадженням державних програм цифрової трансформації, розвитком ІТ-сектору та інтеграцією у європейський цифровий простір. Водночас існують суттєві виклики, зокрема недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури, нерівномірний доступ до цифрових ресурсів, а також потреба у підвищенні цифрових компетенцій населення.

Особливого значення цифрові технології набувають у транспортній та логістичній сферах. Використання цифрових платформ управління перевезеннями, систем моніторингу руху транспорту, автоматизації складських процесів дозволяє підвищити ефективність логістичних ланцюгів, знизити витрати та покращити якість обслуговування. Це є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності національної економіки, особливо в умовах інтеграції до міжнародних транспортних коридорів.

Одним із ключових напрямів впливу цифрових технологій є зростання продуктивності економіки. Автоматизація виробництва, використання цифрових платформ і впровадження інтелектуальних систем управління дозволяють значно підвищити ефективність використання ресурсів. Це, у свою чергу, сприяє

ISSN 3041-1254 Online

зростанню валового внутрішнього продукту та зміцненню позицій держави у світовій економіці.

Важливим аспектом є також стимулювання інноваційної діяльності. Цифрові технології створюють сприятливе середовище для розвитку стартапів, технологічних компаній та науково-дослідних центрів. Вони забезпечують прискорення інноваційних процесів, скорочення життєвого циклу продуктів і підвищення рівня комерціалізації наукових розробок. Таким чином, цифровізація виступає каталізатором формування економіки знань, яка є основою конкурентоспроможності розвинених держав.

Окрему увагу слід приділити впливу цифрових технологій на систему державного управління. Впровадження електронного урядування, цифрових державних сервісів та відкритих даних сприяє підвищенню прозорості діяльності органів влади, зменшенню рівня корупції та покращенню якості надання адміністративних послуг. Це позитивно впливає на інвестиційний клімат країни та підвищує довіру з боку громадян і бізнесу.

Не менш важливим є вплив цифровізації на розвиток людського капіталу. Поширення цифрових освітніх платформ, дистанційного навчання та новітніх освітніх технологій сприяє формуванню сучасних компетенцій, необхідних для функціонування в умовах цифрової економіки. Високий рівень цифрової грамотності населення є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності держави, оскільки забезпечує наявність кваліфікованої робочої сили.

Разом з тим, процес цифрової трансформації супроводжується низкою проблем і викликів. До них належать нерівномірний розвиток цифрової інфраструктури, наявність цифрового розриву між різними регіонами та соціальними групами, недостатній рівень кібербезпеки, а також обмеженість кадрового потенціалу у сфері інформаційних технологій. Крім того, важливим стримуючим фактором є недосконалість нормативно-правового забезпечення цифрової економіки.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що цифрові технології є потужним драйвером підвищення конкурентоспроможності держави. Вони сприяють зростанню продуктивності, розвитку інноваційного потенціалу, удосконаленню державного управління та формуванню людського капіталу. Водночас ефективність їх впливу значною мірою залежить від здатності держави забезпечити комплексний підхід до цифрової трансформації.

З метою систематизації ключових проблем цифрової трансформації економіки та обґрунтування напрямів їх подолання доцільно узагальнити відповідні аспекти, що дозволяє комплексно оцінити вплив кожного фактору на конкурентоспроможність держави та визначити індикатори оцінювання ефективності запропонованих заходів (рисунок 2).

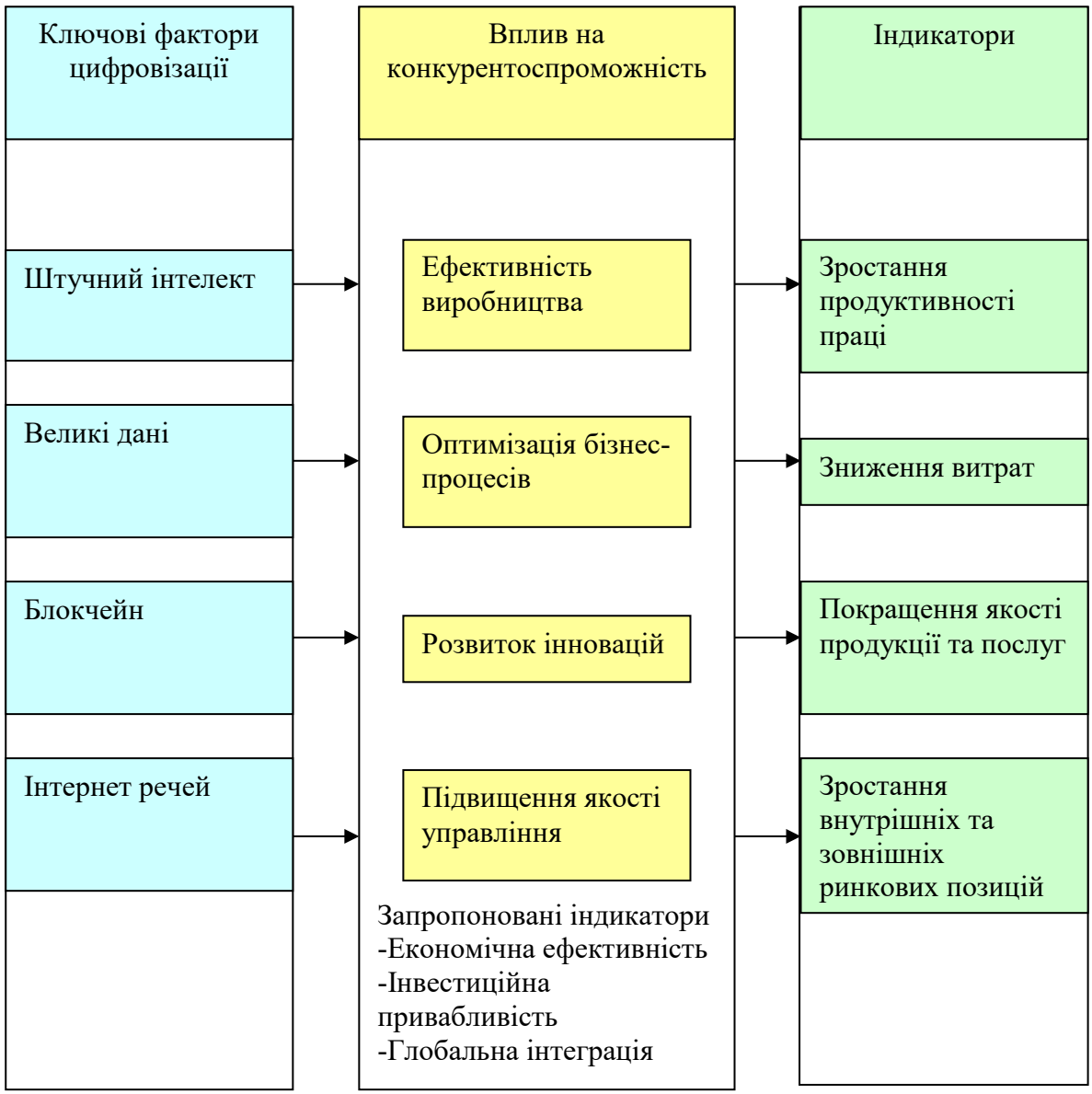

Рис. 2. Вплив цифрових технологій на конкурентоспроможність держави
Джерело: розроблено авторами

На рисунку 2 представлено концептуальну схему впливу ключових факторів цифровізації на конкурентоспроможність держави та відповідні індикатори оцінювання ефективності таких впливів. Схема побудована у вигляді трьох взаємопов'язаних блоків, що відображають причинно-наслідкові зв'язки між цифровими технологіями, результатами їх впровадження та показниками оцінювання.

У першому блоці виокремлено ключові фактори цифровізації, зокрема штучний інтелект, великі дані, блокчейн та інтернет речей. Зазначені технології

ISSN 3041-1254 Online

виступають базовими інструментами цифрової трансформації економіки та формують підґрунтя для підвищення її ефективності.

Другий блок відображає напрями впливу зазначених факторів на конкурентоспроможність держави. Зокрема, впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню ефективності виробництва, оптимізації бізнес-процесів, розвитку інновацій та покращенню якості управління на різних рівнях економічної системи.

У третьому блоці наведено індикатори оцінювання ефективності впливу цифровізації, серед яких зростання продуктивності праці, зниження витрат, підвищення якості продукції та послуг, а також зміцнення позицій на внутрішніх і зовнішніх ринках. Додатково визначено узагальнені показники, такі як економічна ефективність, інвестиційна привабливість та рівень глобальної інтеграції.

Таким чином, представлена схема наочно демонструє взаємозв'язок між цифровими технологіями, їх впливом на економічні процеси та результативними показниками, що характеризують рівень конкурентоспроможності держави.

Водночас цифровізація супроводжується певними ризиками, серед яких кіберзагрози, залежність від зовнішніх технологічних рішень, а також загострення проблем цифрової нерівності. Це потребує формування ефективної державної політики у сфері цифрової безпеки та розвитку національного цифрового потенціалу.

Таким чином, цифрові технології виступають системоутворюючим фактором формування конкурентоспроможної економіки держави. Їх ефективне використання забезпечує підвищення продуктивності, розвиток інновацій, інтеграцію у глобальні економічні процеси та зміцнення позицій держави на міжнародній арені. Водночас для досягнення максимального ефекту необхідне комплексне впровадження цифрових рішень, що враховує як економічні, так і соціальні аспекти розвитку.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що цифрові технології виступають ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності країни в умовах глобальної економічної трансформації. Їх впровадження сприяє зростанню продуктивності, активізації інноваційної діяльності, удосконаленню державного управління та розвитку цифрової інфраструктури. Доведено, що формування стійких конкурентних переваг держави безпосередньо залежить від рівня цифровізації економіки та ефективності використання сучасних технологічних рішень.

Водночас виявлено низку стримуючих факторів, серед яких недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури, інституційні бар'єри, нерівномірність доступу до цифрових ресурсів та дефіцит цифрових компетенцій. Це зумовлює необхідність комплексного підходу до формування державної політики у сфері цифрової трансформації.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням методичних підходів до оцінювання впливу цифрових технологій на конкурентоспроможність держави, формуванням системи індикаторів цифрової зрілості економіки, а також дослідженням галузевих особливостей цифровізації, зокрема у транспортно-логістичному секторі. Окремої уваги потребує аналіз впливу цифрових технологій на сталий розвиток та соціально-економічну ефективність національної економіки.

Література:

1. Tapscott D. The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. McGraw-Hill, 1995. 342 p.
2. Negroponte, N. Being Digital / N. Negroponte. Vintage Books, 1995. – 255 p.
3. Бріньолфссон Е., Макафі Е. Друга епоха машин: робота, прогрес та процвітання в часи надзвичайних технологій. Київ : FUND, 2016. 236 с.
4. Світовий банк визнав Україну одним із лідерів цифрової трансформації державного сектору, 20 січня 2026 р. https://thepharma.media/uk/news/40803-svitovii-bank-viznav-ukrayinu-odnim-iz-lideriv-cifrovoyi-transformaciyi-derzavnogo-sektoru-20012026
5. OECD (2024), Підвищення стійкості шляхом прискорення цифрової трансформації бізнесу в Україні, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5d9e86a7-uk.
6. Андрощук Г. О. Цифрова трансформація європейської економіки: стан та місце України. *Інформація і право*. 2023. № 1. С. 67-78. URL: http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001396372
7. Гриценко А. Вплив цифровізації на соціальний розвиток [Електронний ресурс] / А. Гриценко, Т. // Економічна теорія. – 2020. – № 3. – С. 24-51. – Режим доступу: https://etet.org.ua/docs/ ET_20_3_24_uk.pdf.
8. Геєць, В., Скрипниченко, М., & Шумська, С. (2020). Макроекономічні дисбаланси в Україні: моніторинг на основі MIP SCOREBOARD та модельні оцінки їхнього впливу на зростання і стабільність. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, 2(33), 296–305. https://doi.org/ 10.18371/fcaptp.v2i33.206956
9. Гудзь О.Є., Стрельнікова С.Ю. Управління стратегічними змінами підприємств в умовах цифрової трансформації: монографія. / О.Є. Гудзь, С.Ю. Стрельнікова. – Львів : «Галицька видавнича спілка», 2021. − 188 с.

References:

1. Tapscott, D. (1995). The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. New York: McGraw-Hill. [in English].
2. Negroponte, N. (1995). Being Digital. New York: Vintage Books. [in English].
3. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2016). The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. Kyiv: FUND. [in Ukrainian].
4. The World Bank recognized Ukraine as one of the leaders in the digital transformation of the public sector. (2026, January 20). Available at: https://thepharma.media/uk/news/40803-svitovii-bank-viznav-ukrayinu-odnim-iz-lideriv-cifrovoyi-transformaciyi-derzavnogo-sektoru-20012026 [in Ukrainian].
5. OECD. (2024). Enhancing Resilience by Accelerating Digital Transformation of Business in Ukraine. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/5d9e86a7-uk [in Ukrainian].

6. Androshchuk, H. O. (2023). Digital transformation of the European economy: status and place of Ukraine. Information and Law, 1, 67–78. Available at: http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001396372 [in Ukrainian].

7. Hrytsenko, A. (2020). The impact of digitalization on social development. Economic Theory, 3, 24–51. Available at: https://etet.org.ua/docs/ET_20_3_24_uk.pdf [in Ukrainian].

8. Heiets, V., Skrypnychenko, M., & Shumska, S. (2020). Macroeconomic imbalances in Ukraine: monitoring based on the MIP Scoreboard and model assessments of their impact on growth and stability. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, 2(33), 296–305. https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.206956 [in Ukrainian].

9. Hudz, O. Ye., & Strelnikova, S. Yu. (2021). Management of Strategic Changes of Enterprises in the Conditions of Digital Transformation. Lviv: Halytska Vydavnycha Spilka. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 07.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 21.04.2026